

Laaja-alaisten taitojen opettaminen pähkinäkuoressa

Tai oikeammin ajatuksia siitä, miten kuori rikotaan eli miten
päästä asian ytimeen

Lähtökohta

- Näitä taitoja on opetettu aina, osaa enemmän, osaa vähemmän.
- Uuden opetussuunnitelman myötä uutta on se, että näitä taitoja pyritään opettaa tietoisemmin ja tavoitteellisemmin.
- Haasteena on se, miten opettaminen nivotaan arkeen niin, että asiasta ei tule päälle liimattua pakkopullaa.

Aloit

-
- Laaja-alaisen osaamisen tavoitetekstit opetussuunnitelmassa ovat hyvin laajoja ja maailmaa syleileviä.
 - Jotta asian haltuunotto ei tuntuisi vuoren kokoiselta haasteelta, taidot kannattaa pilkkoa pienempiin tavoitteisiin.
 - Tavoitteiden kannattaa olla hyvin selkeitä ja yksinkertaisessa muodossa. Näin lapsen on helpompi tavoittaa, mistä on kysymys.
 - Kannustan siihen, että pilkkomistyö tehdään yhdessä koulun aikuisten kesken. Yhteiset pedagogiset keskustelut luovat hyvän pohjan taitojen opettamiselle.

Esimerkki aloituksesta

- Meidän koululla haluttiin tehdä laaja-alaisten taitojen opettaminen ja oppiminen näkyväksi.
- Asiasta kiinnostunut pieni operyhmä lähti työstämään asiaa.
- Aiheeseen pureuduttiin taito kerrallaan. Opetussuunnitelman tavoiteteksti perattiin tarkasti läpi. Tavoitteena oli löytää kustakin osa-alueesta kolme hyvin selkeää, lapsen ymmärrettävää tavoitetta.
- Tavoitteet koottiin tauluiksi, jotka tulostettiin jokaiseen luokkaan.
- Näin taidot tavoitteineen ovat kouluarjessa yhtälailla joka luokassa läsnä.

Oppilaan näkökulmasta keskeistä

- Oppilas ymmärtää, että kyseessä on taidot, joita jokainen voi harjoitella ja oppia.
- Oppilas ymmärtää, mitä hyötyä kyseisestä taidosta on.
- Oppilas on tietoinen tavoitteesta tai hän harjoittelee oman tavoitteen asettamista.
- Oppilas harjoittelee arvioimaan omaa taitotasoaan ja kehittymistään.

Miten taitoja voi opettaa?

- Keskustelemalla (Mitä taito tarkoittaa, mitä hyötyä taidosta on, miten se näkyy toiminnassa, miten sitä voi harjoitella?)
- Tavoitteiden asettamisella (henkilökohtaiset/luokan yhteiset) sekä taidon kehittymisen arvioinnilla (itsearviointi)
- Arjessa erilaisiin tilanteisiin pysähtymällä (taitojen/hyvien hetkien bongaus). Tilanteiden sanallistaminen on erittäin keskeistä oppimisen kannalta. Tämä vaatii opettajalta silmää ja vahvaa läsnäoloa sekä rohkeutta käyttää aikaa tilanteen käsittelyyn. Hyvän näkeminen kasvattaa hyvää.

Edelleen taitojen opettamisesta

- Ennen erilaisia projekteja ja tuokioita on hyvin keskeistä käydä yhdessä läpi, mitä taitoja tarvitaan ja mitä taitoja voi toiminnan aikana oppia. Ja lopuksi tulisi olla aikaa arvioida miten homma sujui ja miten taidot kehittyivät.
- Taidon pilkkominen taitotasoihin yhdessä lasten kanssa on myös tehokas tapa opettaa laajalaisia taitoja. Näitä tasoja/portaita voi käyttää myös arvioinnissa apuna.
- Esimerkiksi yhteistyötaidot tulevat esille monien ”ällien” kohdalla. Luokassani tämä on jaettu seuraaviin tavoitteisiin: 1) Kuuntelen muita 2) Hoidan oman osuuteni 3) Keskityn työskentelyyn ja keskusteluihin 4) Jouston.
- Kukin edellä mainituista taidoista voidaan pilkkoa vielä taidonportaisiin yhdessä lasten kanssa. Alimmalle portaalle tulee kuvaus toiminnasta, kun taitoa ei vielä ole ja ylimmälle taas kuvaus, kun taito on sisäistetty. Ja luonnollisesti väliportaille siltä väliltä.

Valintoja

- Laaja-alaisiin taitoihin liittyvät tavoitteet kannattaa valita oman ryhmän tarpeiden tai oppilaiden ikätason ohjaamina.
- Toimiva tapa on myös se, että koululle valitaan jokin yhteinen tapa toimia. Tämä lisää yhteistyötä ja hedelmällistä keskustelua opettajien kesken.
- Tärkeää olisi, että sekä alakoulun että yläkoulun aikana kukin osa-alue tulisi käsiteltyä tarkemmin.
- Vaikka jokin ”ällä” olisikin vuoden teemana, ei muita sivuuteta, vaan niihin tartutaan jos tilanne sitä vaatii tai on sille hedelmällinen.

Sankaritaidot

- Pienten oppilaiden ja miksei isompienkin kohdalla olen kokenut hedelmälliseksi aloittaa laaja-alaisten taitojen opettamisen positiivisen pedagogiikan oppien höystämänä.
- Positiivisen pedagogiikan esille tuomat voimavahvuudet luovat pohjan kaikelle oppimiselle. Nämä taidot tulevat esille hyvin monen ”ällä” yhteydessä.
- Voimavahvuuksia eli sankaritaitoja ovat sinnikkyys, itsesäätely sekä myötätunto.
- Näiden vahvuuksien avulla jokainen voi kukoistaa ja sankaroitua omassa elämässään.

Arvioinnista

- Itsearviointi on ehkä luontevin tapa arvioida laaja-alaisten taitojen kehittymistä.
- Itsearviointitaidot kehittyvät, kun arviointitilanteita luodaan riittävän usein ja asioista keskustellaan yhdessä oppilaiden kanssa.
- Edellä esitellyt taidonportaat ovat toimiva itsearviointikeino.
- Ryhmän suorittama arvio omasta toiminnastaan on tärkeää yhteistyötilanteiden päätteeksi.

Yhteistyöstä

- Opettajien välinen vuorovaikutus ja erilaiset pedagogiset keskustelut luovat vahvan pohjan laaja-alaisten taitojen opettamiselle. Kaiken uuden käyttöönotto vaatii koulun kehittymistä.
- Opettajien välinen yhteistyö lujittaa koulun toimintaa ja on ehdoton edellytys koulun kehittymiselle.
- Toimivan vuorovaikutuksen ja yhteistyön syntyminen edellyttää, että koulussa on tälle aikaa.
- Keskeisiä edellytyksiä ovat myös keskinäinen luottamus ja kollegoiden välinen arvostus.
- Koulun kehittyminen lähtee liikkeelle siitä, kun uudet asiat koetaan merkityksellisiksi ja halutaan tehdä yhdessä hyvää.

Jos haluat keskustella asiasta lisää

- Ota rohkeasti yhteyttä Korian kouluun
- Voit tulla käymään tai laittaa vaikkapa sähköpostia paivi.liimatta@edukouvola.fi